

คุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสบปัญหาทางการเงิน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

AUDIT COMMITTEE CHARACTERISTICS AND FINANCIAL PROBLEMS OF
LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

เดชณัฐ ศรีรัชดากร¹ นิมนวล วิเศษสรรพ²

Tachanut Sriruchadakron¹ Nimnual Visesun²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

¹Master of Accountancy, Faculty of Accountancy, Rangsit University, Thailand

Tel. 08-9507-2716 E-mail: boatloves1996@gmail.com

²คณบดีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

²Dean of Faculty of Accountancy, Rangsit University, Thailand

Tel. 08-6537-7318 E-mail: thamavit.t@rsu.ac.th

(Received: September 8, 2021 ; Revised: October 18, 2021 ; Accepted: November 12, 2021)

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองของ Altman al. (1995) ในการจัดกลุ่มบริษัทตามระดับการประสบปัญหาทางการเงิน และคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งประกอบด้วยขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง และจำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระ ข้อมูลเก็บรวบรวมจากงบการเงินและรายงาน 56-1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2562 ของบริษัทจดทะเบียนจำนวน 411 บริษัท และนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ กำหนดช่วงความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเมื่อใช้แบบจำลองของ Altman al. (1995) ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประมาณ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างถูกจัดอยู่ในกลุ่มไม่ประสบปัญหาทางการเงิน และคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์และมี

ผลกระทบต่อการประสบปัญหาทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งของการประชุม และสัดส่วนกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง โดยมีขนาดของกิจการเป็นตัวแปรควบคุมที่ยังคงมีอิทธิพลต่อการประสบปัญหาทางการเงิน

คำสำคัญ: คุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ, การประสบปัญหาทางการเงิน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This research aims to study the relationship and impact of the audit committee characteristics on financial problems of listed companies in the stock exchange of Thailand. The Altman al. (1995) model was used to categorize companies according to their level of financial problems, and the audit committee characteristics consist of board size of the audit committee, number of meeting time, proportion of audit committees with financial and accounting expertise, proportion of audit committees with knowledge and expertise in information technology, proportion of female audit committees, and number of independent committees. Data were collected from the financial statements and the 56-1 reports of the 411 listed companies from 2016 to 2019. Multiple regression analysis was employed to test the research relationships and impact at 95% confidence interval.

The results revealed that when using the Altman al. (1995) model comprising of the two main ratios: net working capital ratio to total assets and the profit before interest and taxes ratio, about one Third of companies listed on the stock exchange of Thailand are classified as having no financial problems. The characteristics of the audit committee that have a statistically significant impact on financial problems at the .05 level are the size of the audit committee, number of meetings, and the proportion of female audit committee. In addition, the firm size is a controlling factor that still has an influence on experiencing financial problems.

Keywords: *Audit Committee Characteristics, Financial Problems, The Stock Exchange of Thailand*

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากการเกิดวิกฤติการณ์เศรษฐกิจที่รุนแรงมากในช่วงปีพ.ศ. 2540-2542 ที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ The Stock Exchange of Thailand (1999) ได้มีการออกข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทุกบริษัทต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีจุดมุ่งหมายประการแรกเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการอิสระเข้ามาเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการกำกับและควบคุมการดำเนินงาน ประการที่สองเพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริหารระดับสูงได้กำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สามเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ ส่งเสริมให้การบริหารและการดำเนินการต่าง ๆ ให้มีความโปร่งใส และประการสุดท้ายเพื่อสร้างความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ที่สะท้อนมูลค่าตามบัญชีของกิจการ และความมั่งคั่งของผู้ถือหุ้น นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งส่งผลให้การทำงานของฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผล สนับสนุนความสำเร็จภายในองค์กรได้มากขึ้น (Srivachiranon, A., 1998) อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่ปรากฏในงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาได้ให้การสนับสนุนความสัมพันธ์และผลกระทบของประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ความเสี่ยงทางการเงิน มูลค่าของกิจการ รวมถึงการลดโอกาสการประสบปัญหาทางการเงิน ซึ่งเป็นประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ (Manosoonthorn, W., 2016) นอกจากนี้พบว่ามีการใช้แบบจำลองความสัมพันธ์ของ Altman ปี 1995 ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารเงินทุนหมุนเวียน การทำกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีของกิจการ รวมทั้งโครงสร้างทางการเงินที่ทำให้ต้นทุนทางการเงินของกิจการต่ำกว่าอัตรากำไรสุทธิของกิจการ ในการจำแนกบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินออกจากบริษัทที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (Churod, P., 2014)

บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะรายงานผลการตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสบปัญหาทางการเงิน โดยศึกษาจากคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่เป็นอยู่จริงในช่วงระยะเวลา 3 ปีซ้อนหลังตั้งแต่ 2562 แต่เนื่องจากในช่วงหลังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด (State Enterprise Policy Office, 2019) ในงานวิจัยนี้จึงได้เพิ่มเติมคุณลักษณะของกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และการคำนึงปัจจัยทางสังคม ได้แก่การมีกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (Smith et al., 2006) เป็นคุณลักษณะเพิ่มเติมในคณะกรรมการตรวจสอบ นอกเหนือจากข้อกำหนดและแนะนำของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ โดยคาดว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการลดระดับการประสบปัญหาทางการเงิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง และจำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระ
2. เพื่อศึกษาและคัดเลือกคุณลักษณะต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบในข้อ 1 ที่สามารถอธิบายระดับการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ

Dezoort et al. (2002) และ Dan et al. (1999) มีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีจำนวนเหมาะสมจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบในจำนวนที่น้อย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มากกว่าหมายถึงการมีกรรมการที่มีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ Baxter & Cotter (2009) พบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีขนาดใหญ่จะมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสามารถแตกต่างกัน ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานและรายงานทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการมีจำนวนสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบที่มากเกินไปก็อาจจะส่งผลไปในเชิงลบ เนื่องจากจะทำให้เกิดกระบวนการที่ช้าลงและมีการกระจายความรับผิดชอบที่มากเกินไป ซึ่งงานวิจัยของ Anderson et al. (2003) พบว่าจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบกับรายการคงค้างตามดุลพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในเชิงลบซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Sirithip, W. (2012) ที่พบว่าการจัดการกำไรหรือผลการดำเนินงานของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดของกรรมการตรวจสอบ

จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

Abbott et al. (2000) กล่าวว่า “จำนวนครั้งของการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบช่วยแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ” โดย Bedard et al. (2004) ได้ให้ข้อสังเกตในการดำรงไว้ซึ่งการควบคุมการดำเนินงานตามแผนของ

บริษัท คือการเพิ่มจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้งตามรอบระยะเวลาการประกาศงบการเงินแต่ละไตรมาส แต่การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบที่บ่อยครั้งอาจบ่งบอกถึงการมีปัญหาในการบริหารจัดการของกิจการหรือสภาพปัญหาทางการเงินของกิจการที่มีปัญหาทำให้จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการอยู่ในจำนวนที่สูง ดังปรากฏในรายงานวิจัยของ Xie et al. (2003) ที่รายงานว่าจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสภาพปัญหาทางการเงินของกิจการและแนวทางปฏิบัติด้านการจัดการกำไร สอดคล้องกับการงานวิจัยของ Manosoonthorn, W. (2016) พบว่า การมีจำนวนครั้งที่เข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบที่มากก็อาจจะส่งผลในเชิงลบกับผลการดำเนินงานของกิจการ

สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี

Faeber (2005) กล่าวว่าความเชี่ยวชาญทางการเงินเป็นลักษณะสำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบในการควบคุมพฤติกรรมของผู้จัดการที่ไม่พึงประสงค์ ช่วยเพิ่มความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบในตรวจสอบการดำเนินงาน และเสริมสร้างการกำกับดูแลกิจการให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่การศึกษาของ Agrawal and Chadha (2005) สนับสนุนให้มีกรรมการตรวจสอบที่มีความสามารถทางการเงินและบัญชี เพราะจะทำให้การบริหารงานและผลการดำเนินงานมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยเฉพาะความโปร่งใสของการรายงานงบการเงิน (Selamat, 2012) ซึ่งคล้ายคลึงสรุปผลการวิจัยของ Manosoonthorn, W. (2016) ที่กล่าวว่ากรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการเงินและบัญชี จะทำให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

State Enterprise Policy Office (2019) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ดี โดยการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการที่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามารับผิดชอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์กรซึ่งจะมีคณะกรรมการคอยติดตามดูแลฝ่ายบริหารโดยใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและติดตามการจัดการกระบวนการป้องกันความเสียหาย การปรับปรุงรวมถึงเสนอแนะแก่ฝ่ายตรวจสอบด้านการจัดการที่ดีทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงให้องค์กรมีการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่ Thai Federation of Accounting Professions (2006) ได้มีการกล่าวถึงการมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่าในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีทักษะ

ทางด้านระบบสารสนเทศและจำเป็นต้องสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลและรายงานที่ต้องการในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่อิงความรู้ในด้านต่าง ๆ

สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง

Jianakoplos and Bernasek (1998) พบว่าการเพิ่มจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบเพศหญิงสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจใช้กลยุทธ์ของบริษัท เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นสูง และยังช่วยให้กิจการมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นซึ่งงานวิจัยของ Erhardt, Werble and Sharader (2003) ให้เหตุผลสนับสนุนว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงยิ่งมาก ยิ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทและทำให้สถานะทางการตลาดของบริษัทอยู่ในระดับที่ดี อย่างไรก็ตาม Ferreira (2009) ซึ่งศึกษาเรื่องนี้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา พบว่ากรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความพยายามทุ่มเทในการกำกับดูแลในการบริหารมากกว่า แต่พบว่าการมีกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงจำนวนมากส่งผลให้ผลการดำเนินงานลดลง นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Shrader, Blackburn, and Iles (1997) ยังชี้ให้เห็นว่าความหลากหลายในสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานน้อยมากจนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีผลกระทบที่เป็นสาระสำคัญ

จำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบ

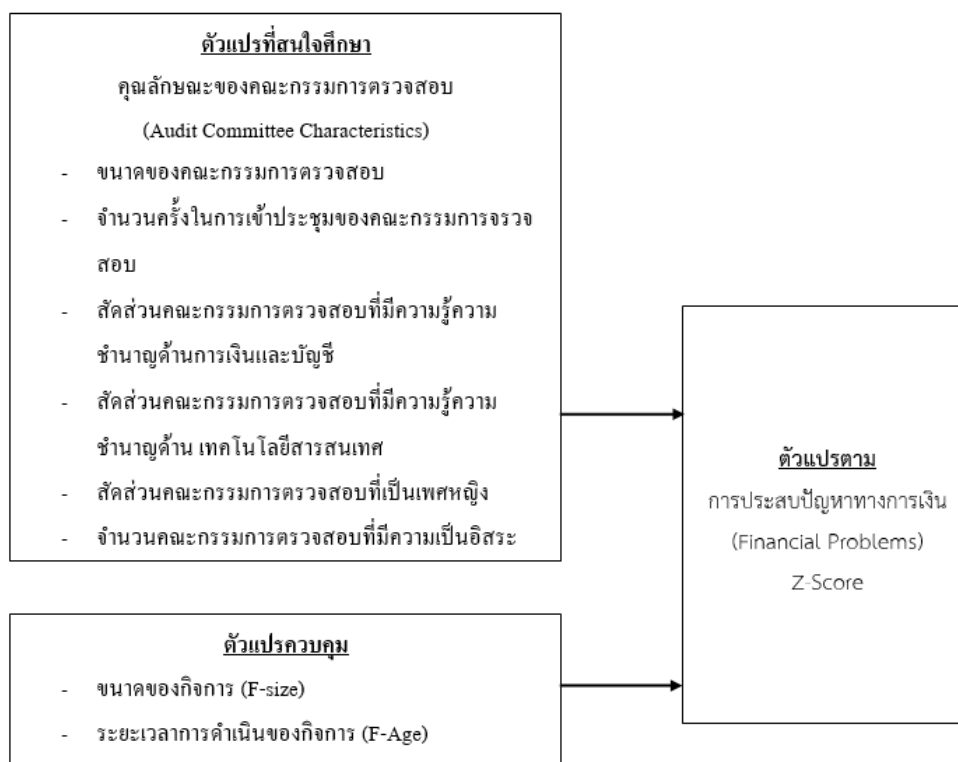
ผลการวิจัยของ Dehaene et al. (2001) ชี้ให้เห็นว่าบริษัทใดที่มีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งทำให้ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นสูงกว่า เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบของ Fama and Jensen (1983) ที่กล่าวว่า การเพิ่มจำนวนของกรรมการที่มีความเป็นอิสระจะสามารถช่วยลดปัญหาของตัวแทนและสามารถช่วยลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น รวมถึงยังสามารถเพิ่มความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของผู้บริหาร และยังสามารถเพิ่มคุณภาพการกำกับดูแลกิจการ (Pincus, Rusbarsky & Wong, 1989) เนื่องจากกรรมการที่มีความเป็นอิสระจะไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัทแต่อย่างใด การมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ จึงช่วยลดความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการทุจริตและช่วยเป็นศูนย์กลางความมั่นคงให้กับผู้ถือหุ้นได้ Hermalin and Weibach (1991) และ Bai et al. (2004) ทั้งสองคนสนับสนุนการมีจำนวนกรรมการอิสระที่เพียงพอเหมาะสม ทำให้การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงขึ้น

ขนาดของกิจการ

Inter and Winwin (2018) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของขนาดธุรกิจที่มีต่อการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซียตั้งแต่ปี 2555 ถึง 2557 พบว่าขนาดของบริษัทมีผลกระทบ แต่ไม่มีนัยสำคัญต่อการประสบปัญหาทางการเงินของกิจการ นอกจากนี้

การศึกษาของ Kim and Jang (2013) พบว่ายิ่งบริษัทมีขนาดใหญ่จะสามารถเข้าถึงตลาดทุนได้ง่ายขึ้น เพื่อเพิ่มเงินทุนด้วยต้นทุนที่ลดลงและข้อจำกัดน้อยกว่าบริษัทขนาดเล็กขณะที่ Mark , Stephen and Stephen (2019) พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบและไม่มีนัยสำคัญกับการประสบปัญหาทางการเงินของกิจการ เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่สามารถรองรับความเสี่ยงทางการเงินได้มากขึ้นโดยไม่ต้องพบกับการประสบปัญหาทางการเงินเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทขนาดเล็ก

นอกจากนี้ มีงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสบปัญหาทางการเงิน เช่น Tirza and Julianti (2018) พบว่าความสามารถในการทำกำไรต่อระยะเวลาการดำเนินงานกิจการ มีผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการประสบปัญหาทางการเงินของกิจการ ขณะที่ Nasrollah (2014) ได้ชี้ให้เห็นว่าระยะเวลาการดำเนินงานกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับนโยบายการจ่ายเงินปันผล จากที่กล่าวไว้ข้างต้น นำไปสู่การพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยจึงแสดงได้ดังในภาพที่ 1 และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 2 จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 3 สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 4 สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 5 สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 6 จำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 7 ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการประสบปัญหาทางการเงิน

สมมติฐานที่ 8 ระยะเวลาการดำเนินของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการประสบปัญหาทางการเงิน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) จะต้องอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ตลอด 4 ปี ตั้งแต่ปี 2559 ถึง 2562 2) มีรอบระยะเวลาการรายงานสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม โดยไม่รวมกลุ่มธุรกิจด้านการเงิน กองทุน ประกันภัย และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้มีกฎหมายและข้อบังคับที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นที่ถูกกำหนดไว้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3) มีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบและข้อมูลทางการเงินที่สำคัญซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้อย่างครบถ้วน ดังนั้นจากเกณฑ์ที่กำหนดจึงได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 411 บริษัท

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากระบบข้อมูลบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลที่ปรากฏในแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56 – 1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งที่มีประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้าน

การเงินและบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง และจำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้มีอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ สินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสม อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม มูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และระยะเวลาการดำเนินของกิจการ ข้อมูลทั้งหมดจัดเก็บเป็นข้อมูลรายปี รวม 4 ปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2562

3. แบบจำลองความสัมพันธ์

แบบจำลองความสัมพันธ์ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษา มีดังนี้

$$Z\text{-Score}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ACSIZE}_{it} + \beta_2 \text{ACFRE}_{it} + \beta_3 \text{ACFIACC}_{it} + \beta_4 \text{ACIT}_{it} + \beta_5 \text{ACFE}_{it} + \beta_6 \text{ACIND}_{it} + \beta_7 \text{FSIZE}_{it} + \beta_8 \text{FAGE}_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่ตัวแปรตาม

Z-Score คือ ค่าคะแนนมาตรฐานที่คำนวณได้จากแบบจำลอง Altman et al. (1995)

ตัวแปรอิสระ

ACSIZE คือ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ
ACFRE คือ จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ
ACFIACC คือ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี
ACIT คือ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
ACFE คือ สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง
ACIND คือ จำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปรควบคุม

F-Size คือ ขนาดของกิจการ
F-AGE คือ ระยะเวลาการดำเนินของกิจการ
 β_0 คือ ค่าคงที่ของสมการถดถอย
 β_j คือ สัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรอิสระ (j มีค่าเท่ากับ 1 ถึง 8)
 ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน
i คือ บริษัท i
t คือ ปีที่ t (t มีค่าเท่ากับ 2559 ถึง 2562)

4. การวัดค่าตัวแปร

4.1 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ตัวแปรตาม คือ ค่าคะแนนมาตรฐาน (Z-Score) ที่คำนวณได้จากแบบจำลอง Altman et al.(1995) ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการประสบปัญหาทางการเงิน พบว่าแบบจำลอง Z-score ของ Altman et al. (1995) สามารถคาดการณ์การล้มละลายของบริษัทภายในระยะเวลา 1 ปี และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินออกจากบริษัทที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงินได้อย่างแม่นยำ (Khemngud, E. 2011) โดยแบบจำลองของ Altman et al. Z-Score Original Formula (1995) มีดังนี้

$$Z = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_4$$

โดยที่:

X_1 = อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม

(Net working capital / Total assets)

X_2 = อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม

(Retained earnings / Total assets)

X_3 = อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม

(Earnings before interest and taxes / Total assets)

X_4 = อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีหนี้สิน

(Book value of equity / Book value of liabilities)

ค่ามาตรฐานที่ได้จากการแทนค่าในสูตรข้างต้น จะนำมาใช้ในการจัดกลุ่มบริษัทในกลุ่มประชากรเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับการประสบปัญหาทางการเงิน ตามเกณฑ์ที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การจำแนก (Cut-off Point) ของ Z-Score (1995)

มีปัญหาทางการเงินสูง และมี ความเป็นไปได้สูงมากที่จะ เกิดการล้มละลาย (Problem Zone)	มีความมั่นคงทางการเงินแต่ควร ระมัดระวังเพราะมีความเป็นไปได้ ที่บริษัทจะเกิดการล้มละลายได้ (Gray Zone)	มีความมั่นคงทางการเงินอย่าง มากและมีความเป็นไปได้น้อย มากที่จะเกิดการล้มละลาย (Safe Zone)
$Z < 1.10$	$1.10 < Z < 2.60$	$Z > 2.60$

ที่มา: Leelahawat, P. and Phadungsit, M. (2009)

4.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1) ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) วัดค่าจากจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งจะนับรวมทั้งกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบและประธานคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACFRE) วัดจากจำนวนครั้งที่คณะกรรมการตรวจสอบประชุมในแต่ละรอบปีบัญชี

3) สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงินและบัญชี (ACFIACC) วัดจากจำนวนของกรรมการที่มีความรู้ทางด้านการเงินและบัญชีเปรียบเทียบกับจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งพิจารณาจากวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ด้านการเงินและบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ละคน

4) สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ACIT) วัดจากจำนวนของกรรมการที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เปรียบเทียบกับคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งพิจารณาจากวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ละคน

5) สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) วัดจากสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิงของบริษัทต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

6) จำนวนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ (ACIND) โดยวัดความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ พิจารณาจากอัตราร้อยละของจำนวนหุ้นสามัญของบริษัทที่กรรมการในคณะกรรมการถืออยู่ ณ วันสิ้นปีบัญชี ไม่เกิน ร้อยละ 1 ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.3 ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

1) ขนาดของกิจการ (Firm – Size) จะวัดจากลอการิทึมธรรมชาติของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปีบัญชี

2) ระยะเวลาการดำเนินงานของกิจการ (Firm – Age) จะวัดจากจำนวนปีที่ก่อตั้งกิจการจนถึงสิ้นปีบัญชีในแต่ละปีที่ศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอัตราร้อยละของตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบที่มีต่อการประสบปัญหาทางการเงินของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบที่นำมาศึกษา โดยกำหนดช่วงความเชื่อมั่น 95%

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะทั่วไปของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประชากรเป้าหมาย

การจำแนกบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มตัวอย่าง ตามเกณฑ์ระดับการประสบปัญหาทางการเงินดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่ากลุ่ม Problem Zone มี 35.5% (583 บริษัท) กลุ่ม Gray Zone มี 31.0% (509 บริษัท) และกลุ่ม Safe Zone มี 33.6 % (552 บริษัท) จึงกล่าวได้ว่าในช่วงระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี 2559-2562 บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน 1 ใน 3 เท่านั้น ที่มีความมั่นคงทางการเงินและมีความเป็นไปได้น้อยที่จะล้มละลาย

ตารางที่ 2 จำนวนบริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่มย่อยต่าง ๆ ตามเกณฑ์ประสบปัญหาทางการเงิน โดยใช้ Z-Score

				Valid	Cumulative
เกณฑ์การจัดกลุ่มบริษัท		Frequency	Percent	Percent	Percent
Valid	Problem Zone (กลุ่ม1)	583	35.5	35.5	35.5
	Gray Zone (กลุ่ม2)	509	31.0	31.0	66.4
	Safe Zone (กลุ่ม3)	552	33.6	33.6	100.0
	Total	1644	100.0	100.0	

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	SD
การประสบปัญหาทางการเงิน Z - score	.00	495.34	3.86	16.04
ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE)	3.00	5.00	3.18	.408
จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมของ คณะกรรมการตรวจสอบ (ACFRE)	1.00	26.00	6.55	3.09
สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี (ACFIACC)	.00	4.00	1.62	.72
สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ACIT)	.00	2.00	.26	.46
สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศ หญิง (ACFE)	.00	3.00	.65	.74
จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็น อิสระ (ACIND)	3.00	5.00	3.18	.41
ขนาดของกิจการ (FSIZE)(หน่วยล้านบาท)	877.62	5,081,790.79	19,580.94	132,133.21
ระยะเวลาการดำเนินงานกิจการ (FAGE)(ปี)	1.00	143.00	34.9592	17.63763
Natural log of firm size (LnFS)	6.78	29.26	21.0954	3.83779

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ที่อธิบายด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนาจากตารางที่ 3 จะเห็นว่าคะแนนมาตรฐาน (Z – Score) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 495.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.04 แสดงให้เห็นว่าระดับการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทต่าง ๆ มีความแตกต่างกันสูงมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 สำหรับคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ จะเห็นว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีขนาดแตกต่างกันไม่มาก (SD=.408) มีค่าเฉลี่ยประมาณ 3 คน ($\bar{X}$ =3.18) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความแตกต่างกันสูงมาก (SD = 3.09) ค่าเฉลี่ยประมาณ 7 ครั้ง ($\bar{X}$ =6.55) สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชีมีความแตกต่างกันน้อยมาก (SD=.72) ค่าเฉลี่ยประมาณ 2 คน ($\bar{X}$ =1.62) สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแตกต่างกันน้อยมาก (SD=.46) ค่าเฉลี่ยประมาณ 0 คน ($\bar{X}$ =.26) สัดส่วนกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็น

เพศหญิง มีความแตกต่างกันน้อยมาก ($SD=.74$) ค่าเฉลี่ยประมาณ 1 คน ($\bar{X}=.65$) และจำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระมีความแตกต่างกันน้อยมาก ($SD=.41$) ค่าเฉลี่ยประมาณ 3 คน ($\bar{X}=1.62$)

2. ความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการประสพปัญหาทางการเงิน

ผลของการตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบต่อการประสพปัญหาทางการเงินของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบตามแบบจำลองความสัมพันธ์ที่ใช้ในการวิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบวิธี Entered ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอย ด้วยวิธี Entered

	Unstandardized		Standardized		95.0% Confidence			Collinearity	
	Coefficients		Coefficients		Interval for B			Statistics	
	Std.					Lower	Upper		
Model	B	Error	Beta	t	Sig.	Bound	Bound	Tolerance	VIF
Constant	8.475	48.176		.176	.860	-86.018	102.968		
ACSIZE	2.989	.986	.075	3.031	.002[*]	1.055	4.924	.973	1.028
ACFRE	-.320	.129	-.062	-2.486	.013^{**}	-.573	-.068	.978	1.022
ACFIACC	-2.052	1.843	-.028	-1.113	.266	-5.668	1.564	.957	1.045
ACIT	2.845	2.855	.025	.997	.319	-2.754	8.444	.954	1.048
ACFE	-2.850	1.744	-.042	-1.634	.103	-6.272	.572	.931	1.074
ACIND	-3.238	48.023	-.002	-.067	.946	-97.432	90.955	.995	1.005
firm size	-.325	.104	-.078	-3.107	.002[*]	-.529	-.120	.966	1.036
FAGE	-.015	.023	-.016	-.651	.515	-.059	.030	.979	1.021

หมายเหตุ : R Square = .02, F = 3.85, Sig.=.000b , * Significant = .01 , ** Significant = .05

ผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตารางมาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุด้วยวิธี Entered สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการประสพปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) โดยมีผลกระทบในเชิงบวกและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACFRE) มีผลกระทบในเชิงลบ สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความ

ชำนาญด้านการเงินและบัญชี (ACFIACC) สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ACIT) สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) จำนวนกรรมการที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบ (ACIND) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์และไม่มีผลกระทบต่อการประสพปัญหาทางการเงิน สำหรับตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของกิจการ พบว่าขนาดของกิจการมีผลกระทบในเชิงลบต่อการประสพปัญหาทางการเงิน แต่ระยะเวลาการดำเนินของกิจการไม่มีความสัมพันธ์และไม่มีผลกระทบต่อการประสพปัญหาทางการเงิน

3. การคัดเลือกคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการประสพปัญหาทางการเงินที่ดีที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี Stepwise เพื่อคัดเลือกคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการประสพปัญหาทางการเงินได้ดีที่สุด แสดงในตารางที่ 5 จะเห็นว่าตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแปรอธิบายการเปลี่ยนแปลงในการประสพปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ดีที่สุด คือขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACFRE) และสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) ซึ่งทิศทางผลกระทบสอดคล้องกับวิธี Enter สำหรับตัวแปรอื่น ๆ คือ สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชี (ACFIACC) สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ACIT) และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACIND) เป็นตัวแปรอิสระที่ถูกคัดออกจากแบบจำลองความสัมพันธ์ สำหรับตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อการประสพปัญหาทางการเงิน คือขนาดของกิจการที่ทำให้เกิดการเกิดการประสพปัญหาทางการเงินลดลง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์กับการประสพปัญหาทางการเงินของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงระดับการประสพปัญหาทางการเงินเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น .05 ($R^2 = .05$)

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอย ด้วยวิธี Stepwise

		Unstandardized		Standardized		95.0% Confidence		Collinearity		
		Coefficients		Coefficients		Interval for B		Statistics		
		Std.				Lower	Upper			
Model		B	Error	Beta	t	Sig.	Bound	Bound	Tolerance	VIF
1	Constant	-5.323	3.132		-1.700	.089	-11.466	.819		
	ACSIZE	2.893	.977	.073	2.961	.003	.977	4.809	1.000	1.000
2	Constant	.519	3.744		.139	.890	-6.825	7.863		
	ACSIZE	2.990	.976	.075	3.065	.002	1.076	4.903	.999	1.001
	Firm size	-.292	.103	-.070	-2.833	.005	-.493	-.090	.999	1.001
3	Constant	2.085	3.785		.551	.582	-5.339	9.508		
	ACSIZE	3.118	.975	.079	3.197	.001	1.205	5.030	.996	1.004
	Firm size	-.281	.103	-.067	-2.733	.006	-.483	-.079	.997	1.003
	ACFRE	-.335	.128	-.065	-2.625	.009	-.586	-.085	.996	1.004
4	Constant	3.344	3.835		.872	.383	-4.179	10.867		
	ACSIZE	3.070	.974	.077	3.151	.002*	1.159	4.981	.996	1.004
	Firm size	-.309	.104	-.074	-2.979	.003*	-.512	-.106	.978	1.022
	ACFRE	-.310	.128	-.060	-2.415	.016**	-.561	-.058	.986	1.015
	ACFE	-3.356	1.707	-.049	-1.966	.049**	-6.704	-.008	.972	1.029

หมายเหตุ : R Square of Model 4 = .05, F = 3.85, Sig. = .000b*, Significant = .01, ** Significant = .05

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2559-2562 จัดอยู่ในกลุ่มที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงินหรือมีโอกาสน้อยที่จะล้มละลาย มีจำนวน 1 ใน 3 ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดที่ศึกษาโดยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ของ Altman et al. (1995) ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีผลกระทบเชิงบวกซึ่งในงานวิจัยนี้ หมายความว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบที่ใหญ่กว่า จะส่งผลให้การประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทเปลี่ยนแปลงไปสู่การไม่ประสบปัญหาทางการเงินมากกว่า ตรงกันข้ามกับจำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงที่พบว่า จำนวนครั้งการประชุมและสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบเพศหญิงที่มากขึ้น จะส่งผลให้การประสบปัญหาทางการเงิน

เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มากขึ้น สำหรับขนาดของกิจการซึ่งเป็นตัวแปรควบคุม ยังคงมีผลกระทบทางลบซึ่งหมายถึงการประสบปัญหาทางการเงินในบริษัทขนาดใหญ่กว่าจะมีน้อยกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า

ผลการศึกษาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งของการประชุม และสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง ที่มีต่อการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dezoort et al. (2002) และ Baxter and Cotter (2009) ที่พบว่า การมีขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบที่เหมาะสม จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ยากที่จะเกิดการประสบปัญหาทางการเงิน ในส่วนของจำนวนครั้งของการประชุมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Xie et al. (2003) และ Buachum, W. (2011) พบว่าจำนวนของการประชุมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยลดโอกาสในการประสบปัญหาทางการเงินได้ เนื่องจากการจัดประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำ จะช่วยให้มั่นใจว่าผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามที่คาดไว้ และสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jianakoplos and Bernasek (1998) ที่พบว่า การมีสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการประสบปัญหาทางการเงินได้ เนื่องจากคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นสูงและยังช่วยให้กิจการมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามจากการจัดกลุ่มบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ที่พบว่ากลุ่มบริษัทที่ไม่ประสบปัญหา มีเพียง 1 ใน 3 หรือประมาณ 33% โดยใช้แบบจำลองความสัมพันธ์ Altman et al. (1995) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตจากสูตรที่ได้จากแบบจำลองของ Altman et al. (1995) ว่ามีอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญที่มีผลอย่างมากต่อคะแนนมาตรฐานการประสบปัญหาทางการเงินคืออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งทั้งสองอัตราส่วนนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากงบการเงิน ดังนั้นการมีกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงินและบัญชี น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดผลกระทบจากการประสบปัญหาทางการเงินมากกว่า (Agrawal & Chadha 2005) นอกจากนี้ผลการวิจัยในอดีตที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ เป็นต้น จะแสดงค่า R-squared ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไม่สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Pramkaew D. 2018; Narayam S. (2018); Saegang L. 2015 และ Phowijit N. 2012) เช่นเดียวกับผลการวิจัยนี้ ที่มีค่า R-squared เท่ากับ .05 จึงกล่าวได้ว่า การประสบปัญหาทางการเงิน จะได้รับผลกระทบมาจากปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจะเป็นประเด็นการวิจัยที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

ข้อจำกัดในการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้แบบจำลอง Altman et al. (1995) ทำให้ตัวแปรตามที่ใช้มีเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้น คือ Z – Score Model ในการจัดกลุ่มประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และส่งผลต่อการสรุปผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ อาจใช้แบบจำลองของ Altman et al. (1995) ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงของการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัท เพื่อวางแผนป้องกันผลกระทบของปัจจัยดังกล่าวต่อการประสบปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ควรปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้มีคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการประสบปัญหาทางการเงินโดยให้ความสำคัญต่อขนาดของคณะกรรมการ การประชุมคณะกรรมการ และสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย

2. นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงิน อาจพิจารณาโอกาสในการประสบปัญหาทางการเงินจาก แบบจำลองของ Altman et al. (1995) รวมทั้งโครงสร้างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัท ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งที่มีการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และสัดส่วนของคณะกรรมการระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสืบค้นได้จากรายงาน 56-1 เพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียน

3. ประเด็นการวิจัยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสบปัญหาทางการเงิน ในอนาคต คือ อาจจะใช้แบบจำลองอื่น ๆ ในการวัดภาวะหรือโอกาสการประสบปัญหาทางการเงิน และเปรียบเทียบกับผลของการใช้แบบจำลองของ Altman et al. (1995) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและลดข้อจำกัดที่เกิดจากการใช้แบบจำลองเพียงรูปแบบเดียว รวมถึงอาจกำหนดตัวแปรควบคุมเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกับระดับการประสบปัญหาทางการเงินนอกเหนือจากที่ปรากฏในการวิจัยนี้ เช่น ระดับคุณภาพการกำกับดูแลกิจการ เป็นต้น รวมทั้งการเพิ่มตัวแปรอิสระที่เป็นสัดส่วนของกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการขยายธุรกิจไปในประเทศต่าง ๆ ในแถบภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตอบโจทย์ของสถานการณ์ทางธุรกิจในปัจจุบัน

REFERENCES

- Abbott, L. J. (2000). The Effects of Audit Committee Activity and Independence on Corporate Fraud. *Managerial Finance*, 26(11), 55–66.
- Agrawal, A., & Chadha, S. (2005). Corporate governance and accounting scandals. *Journal of Law & Economics*, 48(2), 371–406.
- Altman, E.I., Hartzell, J., & Peck, M. (1995). *A Scoring System for Emerging Market Corporate Bonds*. Salomon Brothers High Yield Research.
- Anderson, K. L., Gillan, S. L., & Deli, D. (2003). *Boards of Directors, Audit Committees, and the Information Content of Earnings* (Weinberg Center for Corporate Governance Working Paper No. 2003-04). Retrieved from <http://ssrn.com/abstract=444241>
- Bai, X., Alekseyenko, A.A., & Kuroda, M.I. (2004). Sequence-specific targeting of MSL complex regulates transcription of the roX RNA genes. *The EMBO Journal*, 23(14), 2853-2861.
- Baxter, P., & Cotter, J. (2009). Audit Committees and Earning Quality. *Journal Accounting & Finance*, 49(2), 267-290.
- Bedard, J., Chtourou, S. M., & Courteau, L. (2004). The effect of audit committee expertise, independence, and activity on aggressive earnings management. *Auditing- a Journal of Practice & Theory*, 23(2), 13–35.
- Buachum, W. (2011). Knowledge and competence in information technology of Thai accountants according to IEG 11 of the International Federation of Accountants. *Journal of Accounting Professions*. 7(19), 27. (in Thai)
- Churod, P. (2014). *Predictions of financial failures of listed companies in the Stock Exchange of Thailand*. Bangkok: Kasetsart University Press. (in Thai)
- Dan, D., Catherine, M.D., Jonathan, J., & Alan E.E. (1999). Number of Directors and Financial Performance: A Meta-Analysis. *The Academy of Management Journal*, 42(6)
- Dehaene, A., Vuyst, V.D., & Oodhe, H. (2001). Corporate Performance and Board Structure in Belgian Companies. *Long Range Planning*, 34(3), 383-398.
- Dezoort, F.T., Hermanson, D.R., Archambeault, D.S., & Reed, S.A. (2002). Audit Committee Effectiveness: A Synthesis of the Empirical Audit Committee Literature. *Journal of Accounting Literature*, 21, 38-75.
- Erhardt, Werble, & Scharader. (2003). Board of Director Diversity and Firm Financial Performance. *Corporate Governance An International Review*, 11(2), 102-111.

- Fama, E.F., & Jensen, M.C. (1983). The Separation of Ownership and Control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301-325.
- Farber, D.B. (2005). Restoring trust after fraud: Does corporate governance matter?. *The Accounting Review*, 80(2), 539–561.
- Ferreira. (2009). Women in the boardroom and their impact on governance and performance. *Journal of Financial Economics*, 94(2), 291-309.
- Hermalin, B.E., & Weisbach, M.S. (1991). The Effects of Board Composition and Direct Incentives on Firm Performance. *The Journal of the Financial Management Association*, 20(4), 101-112.
- Inten & Winwin. (2018). How Financial Problems Influence By Firm Size. *International Journal Of Scientific & Technology Research*, 7(1), 149-153.
- Jianakoplos & Bernasek. (1998). Are Women More Risk Averse. *Economic Inquiry*, 36(4), 620-630.
- Kim & Jang. (2013). Does Corporate Governance Affect Firm Value? Evidence From Korea. *Journal of Law Economics and Organization*, 22(2), 366-413.
- Khemngwad, E. (2011). *A study of accuracy and development of Altman's EM-Score Model for forecasting financial failures of listed companies on the Stock Exchange of Thailand*. Bangkok : Bangkok University Press. (in Thai)
- Leelahawat, P., & Phadungsit, M. (2009). Forecasting business failures from accounting data. *Journal of Accounting Professions*, 5(13), 65-82.
- Manosoonthorn, W. (2016). *Relationship between the characteristics of the Board of Directors and the characteristics of the Audit Committee on the Company's performance*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Mark, W. G., Stephen, M., & Stephen, M. (2019). Cost of Capital, Firm Size and Financial Distress. *Research Journal of Finance and Accounting*, 10(18), 34-47.
- Narayam S. (2018). *The relationship between profitability and executive compensation of companies listed on the stock exchange of Thailand*. Pathum Thani : Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thailand)
- Nasrollah, T. (2014). Relationship between Firm Age and Financial Leverage with Dividend Policy. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(2), 53.
- Phowijit N. (2012). *The impact of ownership structure, board of directors and audit committee on earnings management of listed companies in the stock exchange of Thailand*. Bangkok : Dhurakij Pundit University. (in Thai)

- Pincus, K., Rusbarsky, M., & Wong, J. (1989). Voluntary formation of corporate audit committees among NASDAQ firms. *Journal of Accounting and Public Policy*, 8(4), 239–265.
- Pramkaew D. (2018) , *The Proportion of Royal Thai Soldier and Police Ranks in the Board of Directors and Firm Performance of Companies Listed in The Stock Exchange of Thailand SET 100*. Bangkok : University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)
- Saegang L. (2015). *The relationship between family involvement and firm listed on the stock exchange of Thailand in SET 100*. Bangkok : Thammasat University. (in Thai)
- Selamat. (2012). The Effectiveness of Corporate Governance in Constraining Earnings Management in Pakistan. *The Lahore Journal of Economics*, 20(1), 135–155.
- Shrader, Blackburn, & Iles. (1997). Women In Management And Firm Financial Performance: An Exploratory Study. *Journal of Managerial Issues Fall*, 9(3), 355-372.
- Sirithip, W. (2012). *Relationship between the qualifications of the Board of Directors. Audit Committee and shareholder structure and profit quality*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Smith, N., Smith, V., & Verner, M. (2006). Do women in top management affect firm performance? A panel study of 2500 Danish firms. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 55(7), 569-593.
- Srivachiranon, A. (1998). *Audit Committee: Mechanism to increase quality of listed companies in the Stock Exchange of Thailand*. 1(10), 6-8. (in Thai)
- State Enterprise Policy Office. (2019). *Principles and guidelines of good corporate governance in state enterprises and practice guidelines*. Retrieved from https://eservice.tfac.or.th/files/annual_report/.pdf. (in Thai)
- Thai Federation of Accounting Professions under the Royal Patronage. (2006). *Development Plan of Information and Communication Technology (ICT), Federation of Accounting Professions Under Royal Patronage 2006-2007*. Retrieved from [https://eservice.tfac.or.th/files/annual_report/annual report%202548%20-%202549.pdf](https://eservice.tfac.or.th/files/annual_report/annual%20report%202548%20-%202549.pdf). (in Thai)
- The Stock Exchange of Thailand. (1999). *The Audit Committee's Good Practice Guidelines(3rd)*. Bangkok: Boonsiri Press. (in Thai)
- Tirza, C., & Julianti, S. (2018). analyze theinfluence of profitability, leverage, liquidity, firm age, institutional ownership of the possibility of financial Distress. *Simak*, 16(1), 45-62.
- Xie, B., Davidson, W., & DaDalt, P. (2003). Earnings management and corporate governance: The roles of the board and the audit committee. *Journal of Corporate Finance*, 9(3), 295–317